

UTCAMESÉK 82. - PRÉS-KÖZ, PRÉSHÁZ UTCA, SARLÓ UTCA, VALAMINT TÁRSAIK

Magam is meglepődtem azon, hogy immár öt esztendeje fogant meg a gondolat, hogy az **Utcamesék témával foglalkozunk**. A szándékkal, hogy ilyen módon is állítsunk emléket a velünk élő történelemnek, múltunk nagyjainak és a mindennapok névtelen hőseinek. Nekik, akiknek köszönhetjük, hogy szeretett lakóhelyünk élhető, hogy biztonságot ad számunkra, ahol jól érezzük magunkat és sok szépet, jót örökíthetünk tovább szeretteink számára.



Jelen írásomban a mindennapi élet kellékeiről elnevezett utcákat vettem számba.

PRÉS-KÖZ és PRÉSHÁZ UTCA

A prés, maga egy szerszám, a mezőgazdasági munka kelléke. Présháznak a szőlőhegyeken lévő apró épületeket nevezzük, amelyek leginkább a szőlőműveléshez szükséges szerszámok tárolására szolgálnak, valamint a borospincék szerepét töltik be. A préselés és az előkészítés történik itt.



Néhány szó magáról a présről és a préselésről:

A prés egy főnév. Az iparban és a mezőgazdaságban használatos, valaminek nyomással történő átalakítására szolgál kézi vagy gépi erővel. Különböző fajtái léteznek, úgymint szervó, hidraulikus, excenter, kézikaros, nyomótüskés és mások. Az ipari műhelyekben nélkülözhetetlenek.



A prés kifejezést átvitt értelemben is használjuk. Gondoljunk arra például, amikor valaki nehezen szólal meg: „*úgy kell kipréselni belőle a szót*”. Ezzel kapcsolatban irodalmi vonatkozásokra is bukkanhat az ember. Csokonai például ezt írja: „*egy művem Bécsben régotha a prés alatt hever*”, Kármán József pedig ezt: „*a penna és a prés elzárt szabadsága a tudományoknak akadály*”. A legérdekesebb pedig egy 1971-ben készült film, Maár Gyula műve, a főszerepben Törőcsik Marival és Szilágyi Tiborral. A címe: Prés. Egy zártintézetben játszódik, ahol a lelki presszúra döntő szerepet kap.

Visszatérve a préselés eredeti jelentéséhez, hazánk ékességei a különböző prészázak.



A tájat, a hegyoldalakat, a települések utcácskáit egyaránt díszítik. Nemcsak hasznosak, hanem esztétikusak is, kedveltek mindenhol.

SARLÓ UTCA

A sarló, napjainkban mezőgazdasági kéziszerszám. Íves fémnyélből és hozzá kapcsolódó egyenes fanyélből áll. Már az ősember is ismerte, egyike volt a legelső szerszámainak. Külleme, formája az idők során alig változott.



Több természethitben az élet és a halál jelképe, a termékenységi kultuszokban pedig az isten sarlóval választotta el egymástól az eget és a földet.



Alakja a fogyó hold alakját utánozza, szimbolikus jelentése: az idő hatalma az ember felett.

A mezőgazdaságban a gabona betakarítására általánosan használt eszközként tartották számon.

Arany János is megemlíti egy versében: „puszta a szívem, mint kopár őszi tarló, amelyről leszedte a kalászt a sarló”.



Kovács Piroska